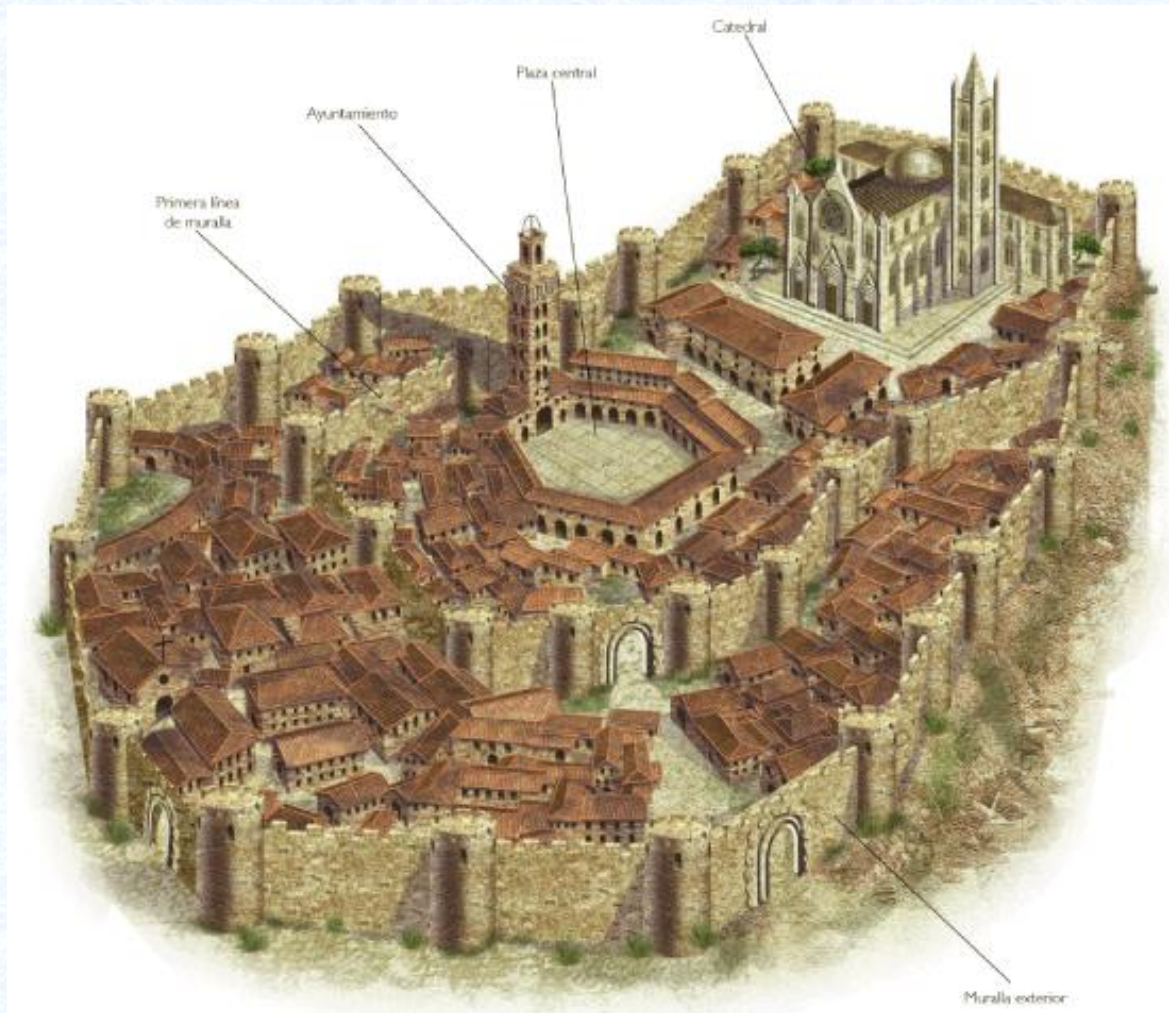

La ciutat medieval

La recuperació de la vida urbana

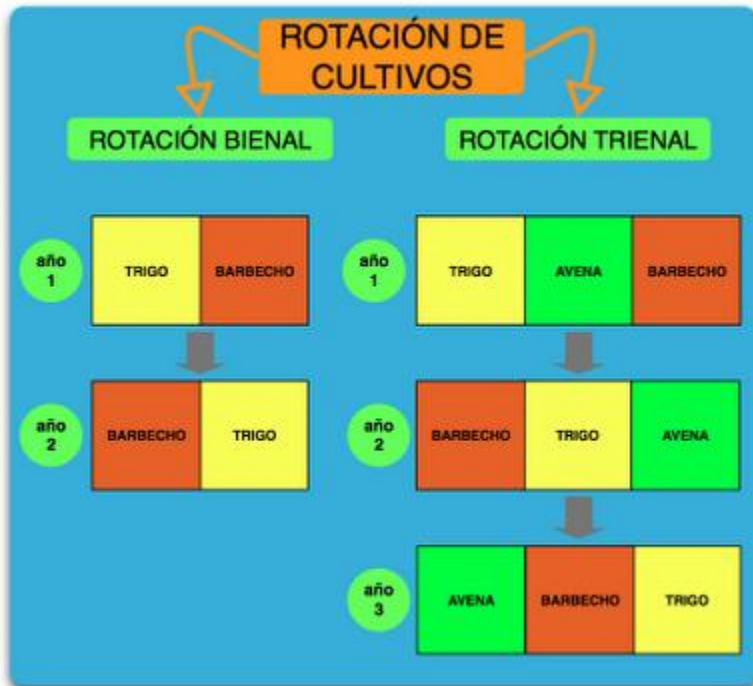
Finals segle XI: atur grans invasions i disminució guerres entre feudals.

Expansió agrària: causes

Noves tècniques de conreu

Augment de la productivitat

Nous instruments agrícoles

La millora de l'agricultura estimulà la revitalització o aparició de les ciutats. Es convertiren on mercats on vendre els excedents del camp, els quals es canviaven per productes artesanals.

També es produí una emigració de pagesos del camp a les ciutats, cercant millors condicions de vida i llibertat.

Els artesans i els gremis

La ciutat medieval es va convertir en un **centre de producció** d'objectes manufacturats.

Els gremis eren l'agrupació dels artesans d'un mateix ofici, que acostumaven a treballar al mateix carrer o barri. Els tallers eren petits i el treball manual.

El treball artesà s'organitzava en **tallers petits**, el propietari dels quals era el mestre artesà, que disposava d'eines pròpies. Era un **treball manual**.

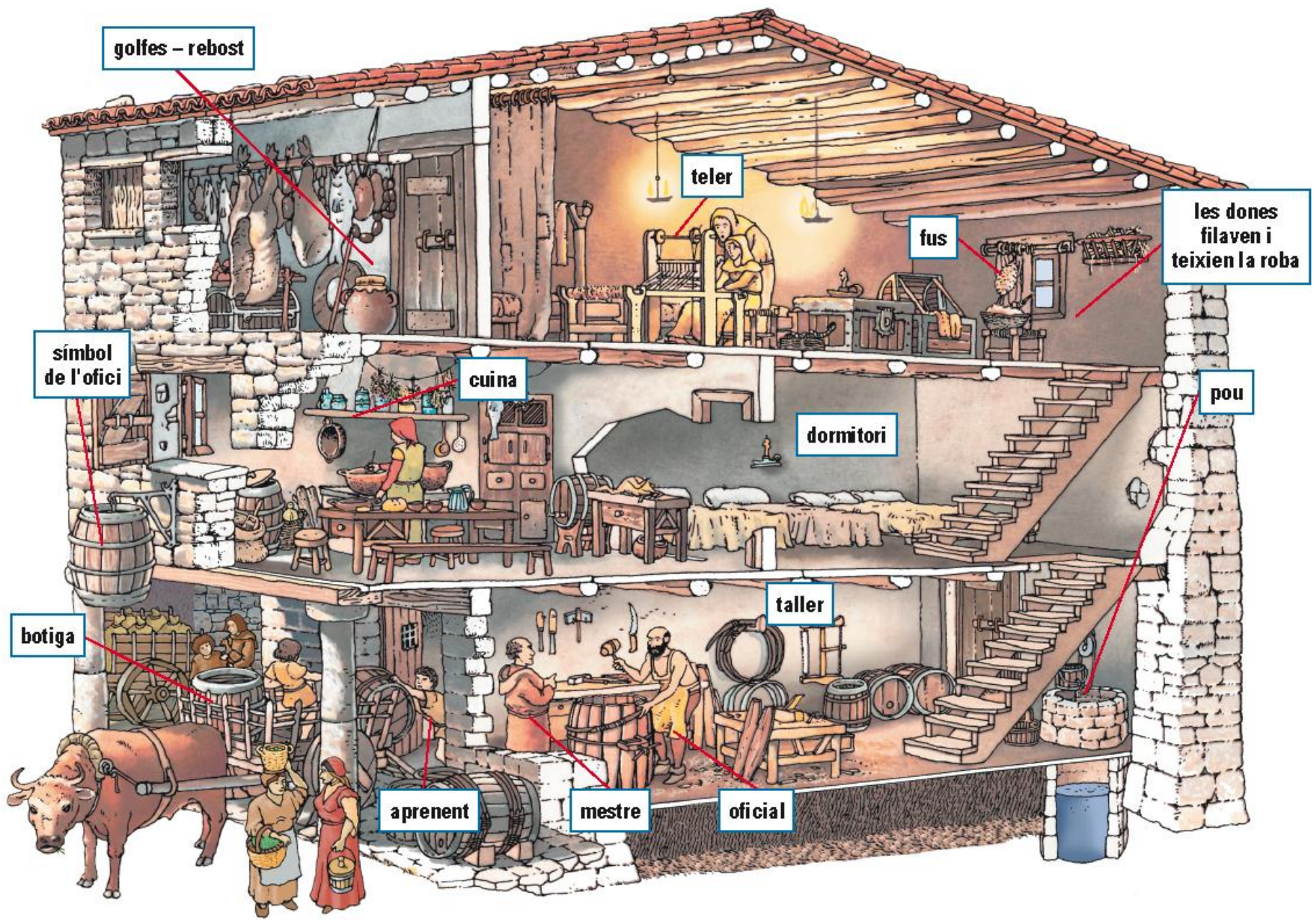
Organització jeràrquica.

Els gremis s'organitzaven per protegir-se de la competència d'altres artesans i per garantir el bon funcionament de la producció.

Els **artesans de cada ofici** s'organitzaven en **gremis**, estructurats de forma jeràrquica: el propietari era el **mestre**, també hi havia els **oficials** i els **aprenents**.

El gremi es preocupava de mantenir el compliment d'una sèrie de **normes** molt rígides.

golfes – rebost

teler

fus

les dones
filaven i
teixien la roba

símbol
de l'ofici

cuina

pou

dormitori

botiga

taller

aprenent

mestre

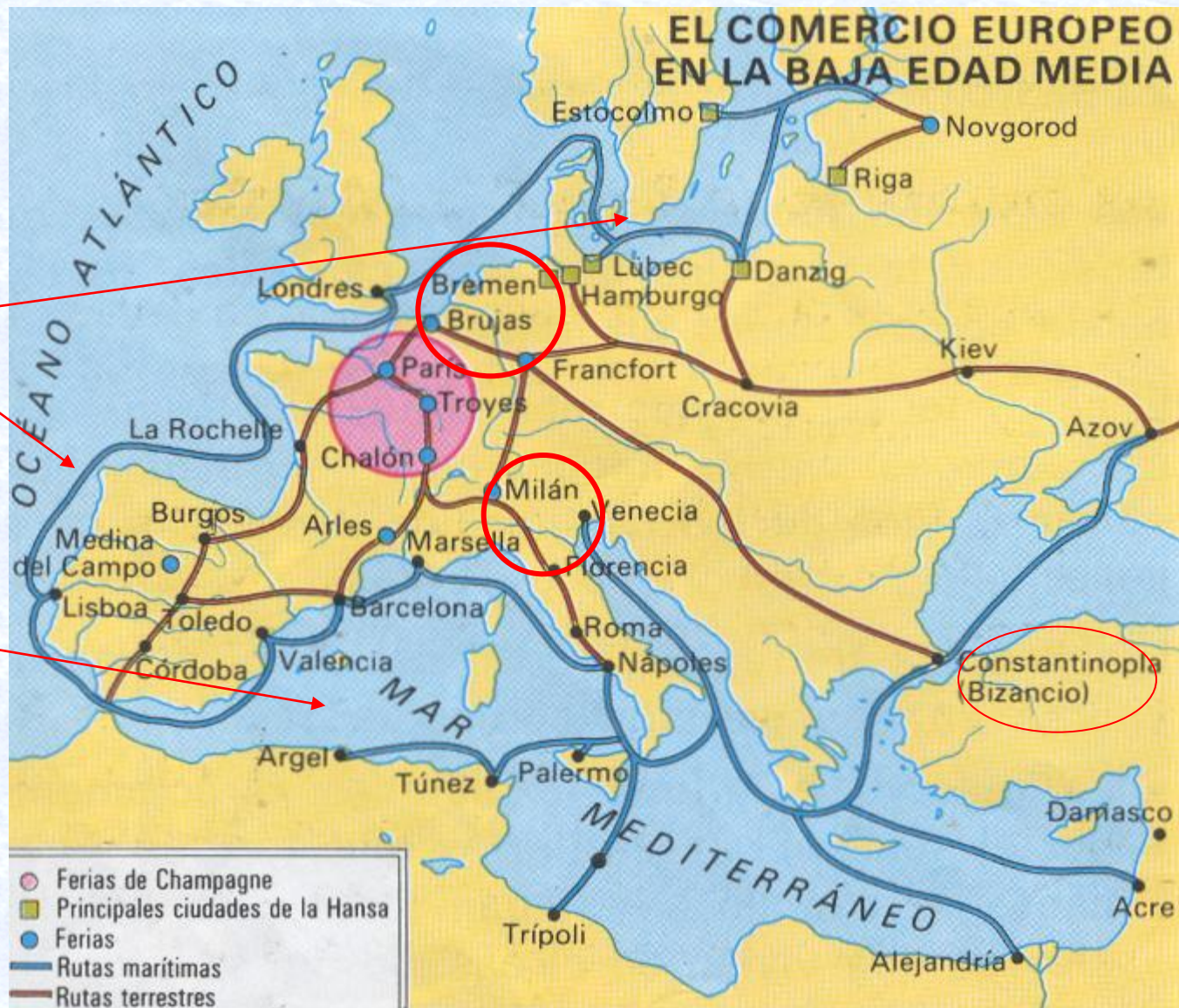
oficial

Les grans rutes de comerç

Predomini del comerç marítim (més capacitat i rapidesa)

Ruta de l'Atlàntic i el Bàltic, de Lisboa i nord Castella fins el Bàltic. Llana, vi, pells, fusta i blat.

Ruta del Mediterrani, amb Orient Mitjà i Bizanci. Importaven productes de luxe. Exportaven teixits, armes i eines.

Fires i mercats

Els nuclis urbans acollien el **mercat**, al qual acudien els pagesos de la zona per intercanviar-hi productes agrícoles per manufactures.

Van sorgir les **fires**, mercats periòdics de gran magnitud on es compraven i es venien grans quantitats de productes.

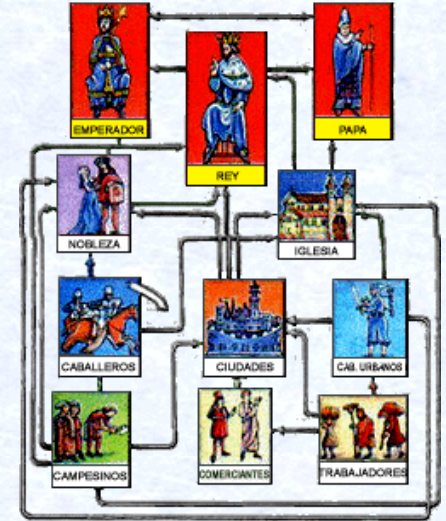

El **comerç marítim** va adquirir més importància que el terrestre per a les llargues distàncies. La causa era la major capacitat i velocitat dels vaixells. La primera gran ruta marítima es va obrir al **Mediterrani**. S'importaven productes de luxe (seda i espècies) i exportaven teixits, armes i eines. Una segona ruta va ser la de l'**Atlàntic** i el **Bàltic**. Es transportaven llanes, vins, pells, fusta i blat.

La societat urbana

L'aparició de la burgesia

Fou un nou grup social dedicat a l'artesanania i al comerç, dins les ciutats. Pertanyia als no privilegiats. No depenien de cap senyor feudal.

La base de la seva riquesa eren els diners obtinguts pel seu treball i negocis. Segons la riquesa diferenciem entre:

Alta burgesia

Grans comerciants i banquers

Petita burgesia

Mestres artesans i petits comerciants

Altres grups socials eren: **Nobles i eclesiàstics**, atrets per l'activitat i riquesa urbana.

I **gent humil**, com oficials i aprenents de gremis, criats, gent sense ofici, captaires...

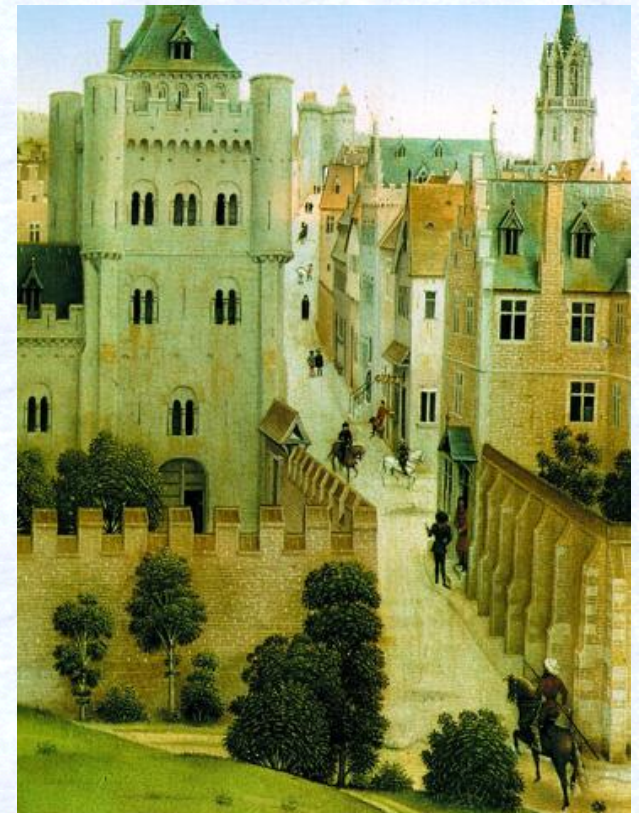
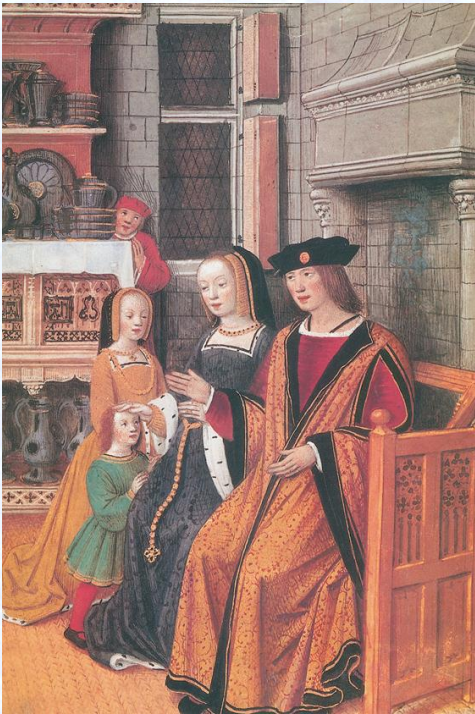
I minories, com els **jueus** (artesans, prestadors o metges), que vivien en barris a part, calls,aljames o juderies.

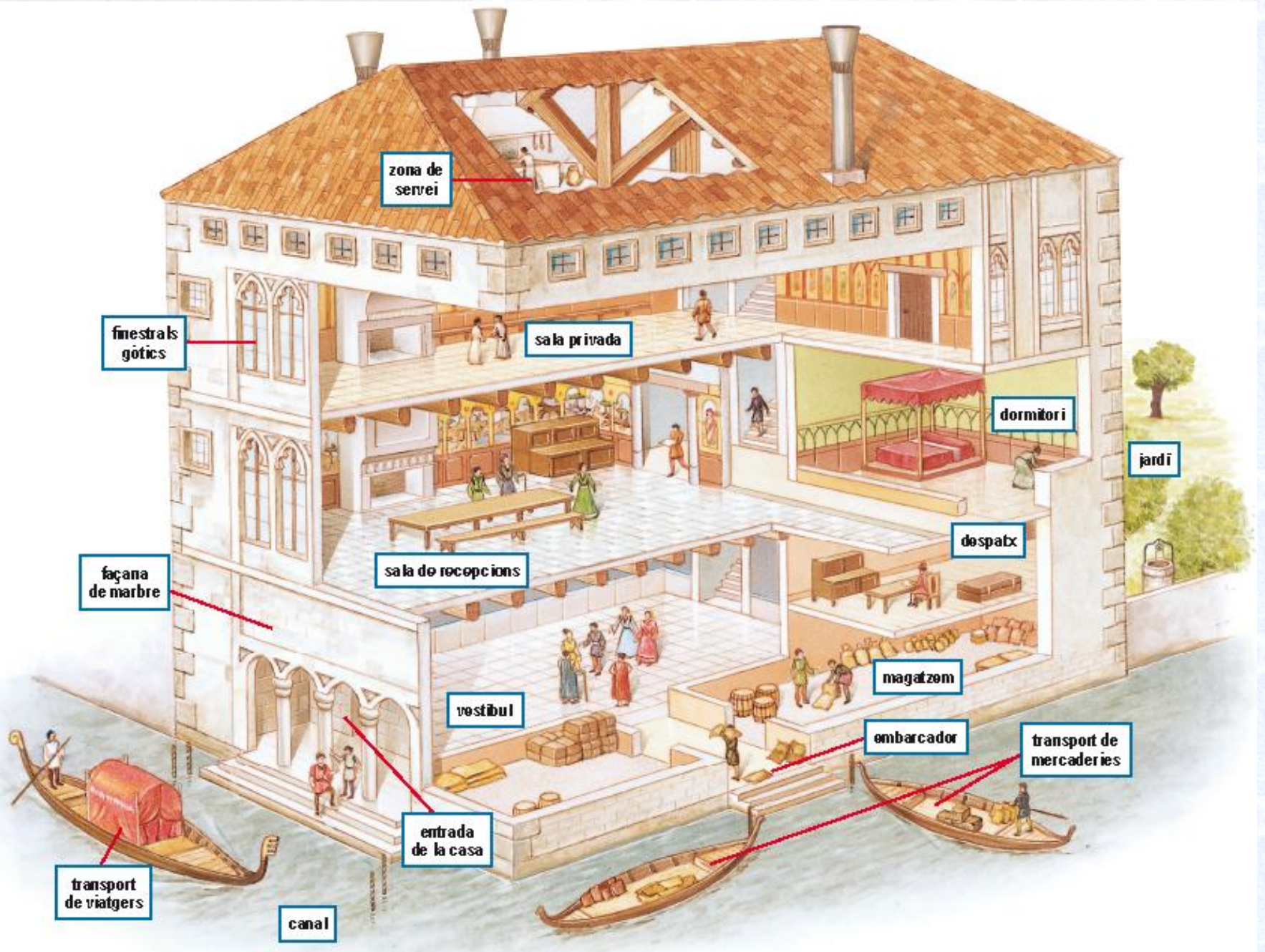
El govern de les ciutats

Primer formaren **comunes** o **assemblees** de tots el veïns. Després triaven **magistrats** per controlar les finances, l'ordre i la justícia, dirigits per un **batlle**.

L'edifici on es reunien aquests governants era l'**ajuntament**.

Amb el temps les famílies més riques acabaren controlant el govern de les ciutats. Eren el **patriciat urbà**.

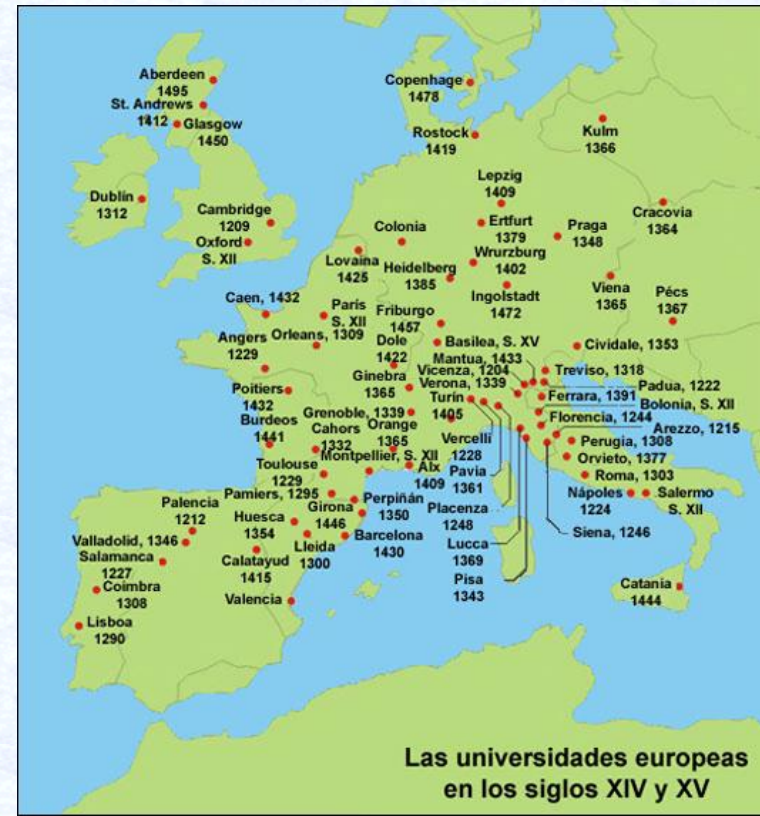

La cultura urbana

El desenvolupament urbà afavorí el cultural. Aparegueren escoles dependents de l'Església o del govern de la ciutat. Després el desig d'ensenyar i aprendre sense el control de les autoritats donà lloc a l'aparició de les **universitats**. Les més importants foren: París, Oxford i Bolonya. Als regnes hispànics Sevilla, Palència, Salamanca i Lleida.

Primer s'ensenyava: el *trivi*, gramàtica, retòrica i dialèctica (sabers clàssics) i el *quadrivi*: aritmètica, geometria, música i astronomia.

També s'hi estudiava medicina, art poètica, dret i teologia.

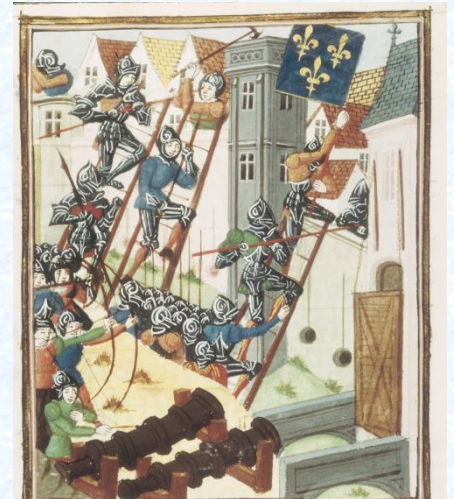
La consolidació del poder reial

Entre els segles X i XII, la monarquia va exercir un poder escàs sobre el territori del seu regne. Els reis no podien imposar-se als senyors feudals.

A partir del segle XII, els monarques van aprofitar el creixement econòmic i la puixança de la burgesia per intentar **imposar la seva autoritat** sobre la noblesa feudal.

Alguns reis **van donar suport als burgesos** en oferir-los **cartes de privilegis** que els feien lliures, és a dir, no sotmesos a cap senyor feudal.

A canvi del suport i dels privilegis reials, els **burgesos van facilitar** als monarques **recursos econòmics** per a les lluites que tenien contra els nobles.

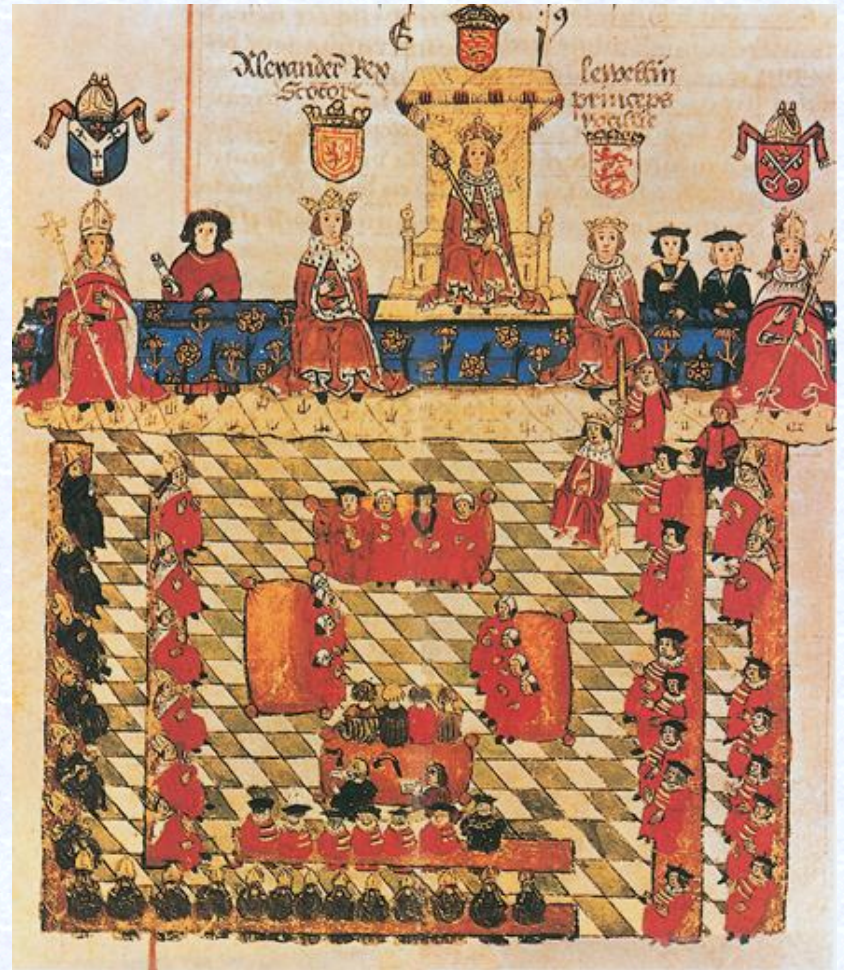

Les corts i els parlaments

A les reunions del consell o cort reial, es va acceptar que hi fossin presents els **representants de la burgesia**.

Convocant-los, el rei pretenia reconèixer la importància d'aquest estament en la societat medieval i volia demanar-los aportacions en metàl·lic, els subsidis.

Les reunions del rei amb els tres estaments (noblesa, clerecia i burgesia) rebien el nom de **corts** o **parlaments**.

Les guerres entre les monarquies europees

Es van originar nombrosos enfrontaments entre els monarques europeus per l'esforç d'algunes monarquies per consolidar el poder i establir un regne amb fronteres clares.

El conflicte més greu va ser la **Guerra dels Cent Anys**, que va enfrontar França i Anglaterra entre 1337 i 1453.

La guerra es va iniciar per un problema successori de la corona francesa i per la pretensió del monarca anglès de ser reconegut com a rei de França.

Encara que els anglesos van ocupar durant anys una bona part del territori francès, el conflicte va acabar amb la victòria de Carles VII de França.

Regnes de l'Europa occidental a mitjan segle XIV

La crisi de la Baixa Edat Mitjana

Imago mortis

La Pesta Negra

- . A partir de 1348 s'estengué per tot Europa
- . A l'Edat Mitjana no es coneixia quina era la causa de la Pesta Negra
- . Els metges i els remeis que aplicaven eren quasi tots ineficaços.
- . Va ser considerada una malaltia incurable fins a 1894.
- . L'any 1894 el metge suís Alexandre Yersin va poder reconèixer per primera vegada, a través d'un microscopi, el microbi que provocava la malaltia: el bacil "yersinia pestis"
- . L'any 1897 es va descobrir com es transmetia la malaltia i, anys més tard es va tenir a disposició les vacunes contra la pesta.

La fam, la guerra, la pesta

Des de principis del segle XIV, es va produir a Europa una crisi agrària a conseqüència d'un seguit de **males collites**.

La conseqüència va ser que la producció de blat va minvar i la fam es va expandir per tot el continent.

A aquest primer problema es va unir el dels danys provocats per les freqüents **guerres entre senyors feudals**.

El període més dur va ser l'any 1347, quan la denominada **Pesta Negra** va assolir Europa, afectant una població subalimentada i provocant una gran mortalitat.

El **descens de la població** va tenir efectes immediats al camp, on va començar a **escassejar la mà d'obra** i moltes terres de conreu van quedar abandonades.

Els **senyors van veure com les seves rendes disminuïen**, i per compensar aquest desequilibri **van augmentar els impostos** als seus serfs.

La **manca d'aliments**, la **puja dels preus** i l'empitjorament de les condicions de vida dels serfs van fer augmentar les **tensions socials** al camp.

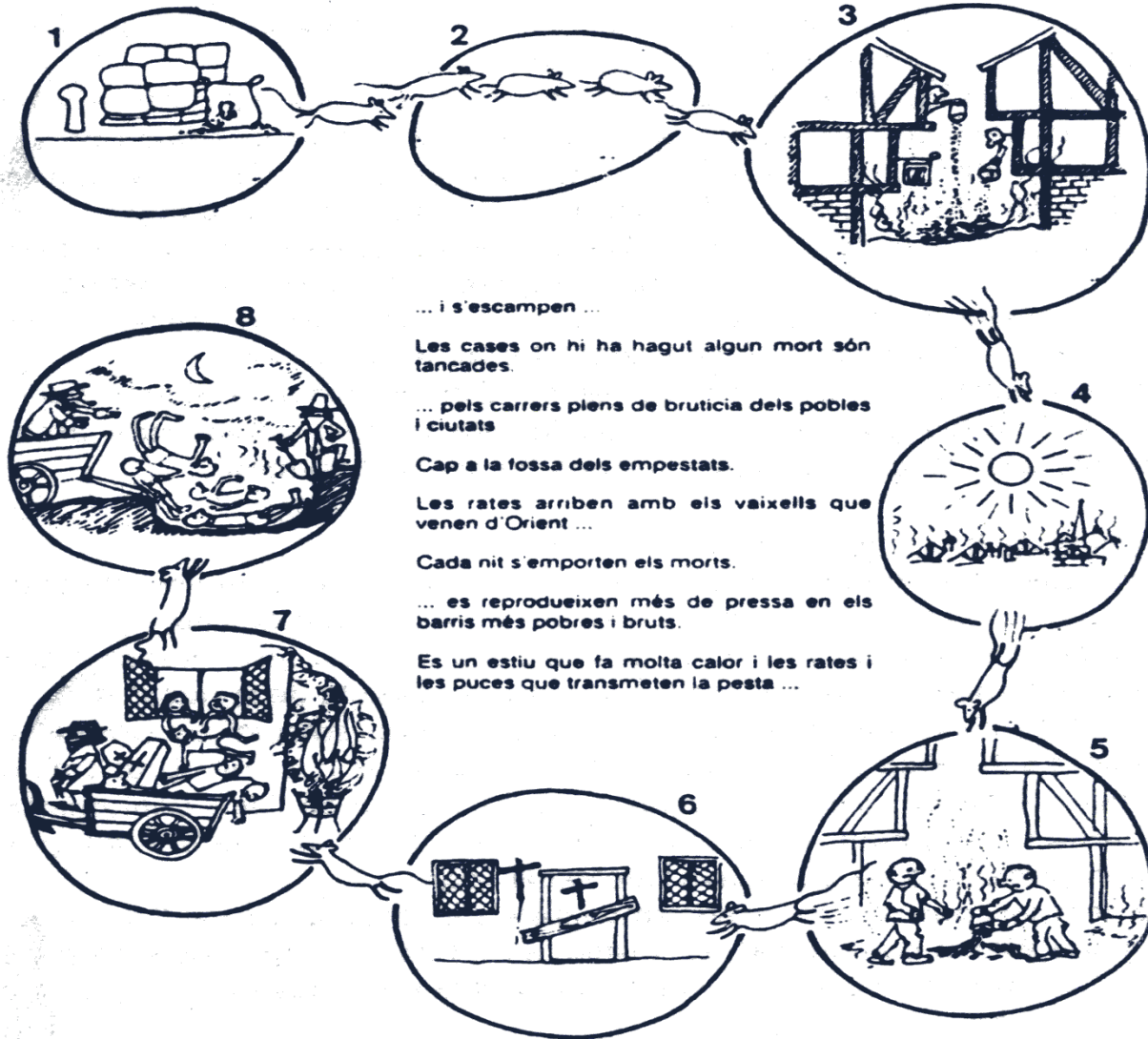
La crisi va arribar també a **les ciutats**, on la mortalitat va ser encara més elevada que en les zones rurals.

Davant l'**augment** de la **misèria**, els grups més desfavorits van exigir millores i també un major accés als carrers municipals, monopolitzats pel patriciat urbà.

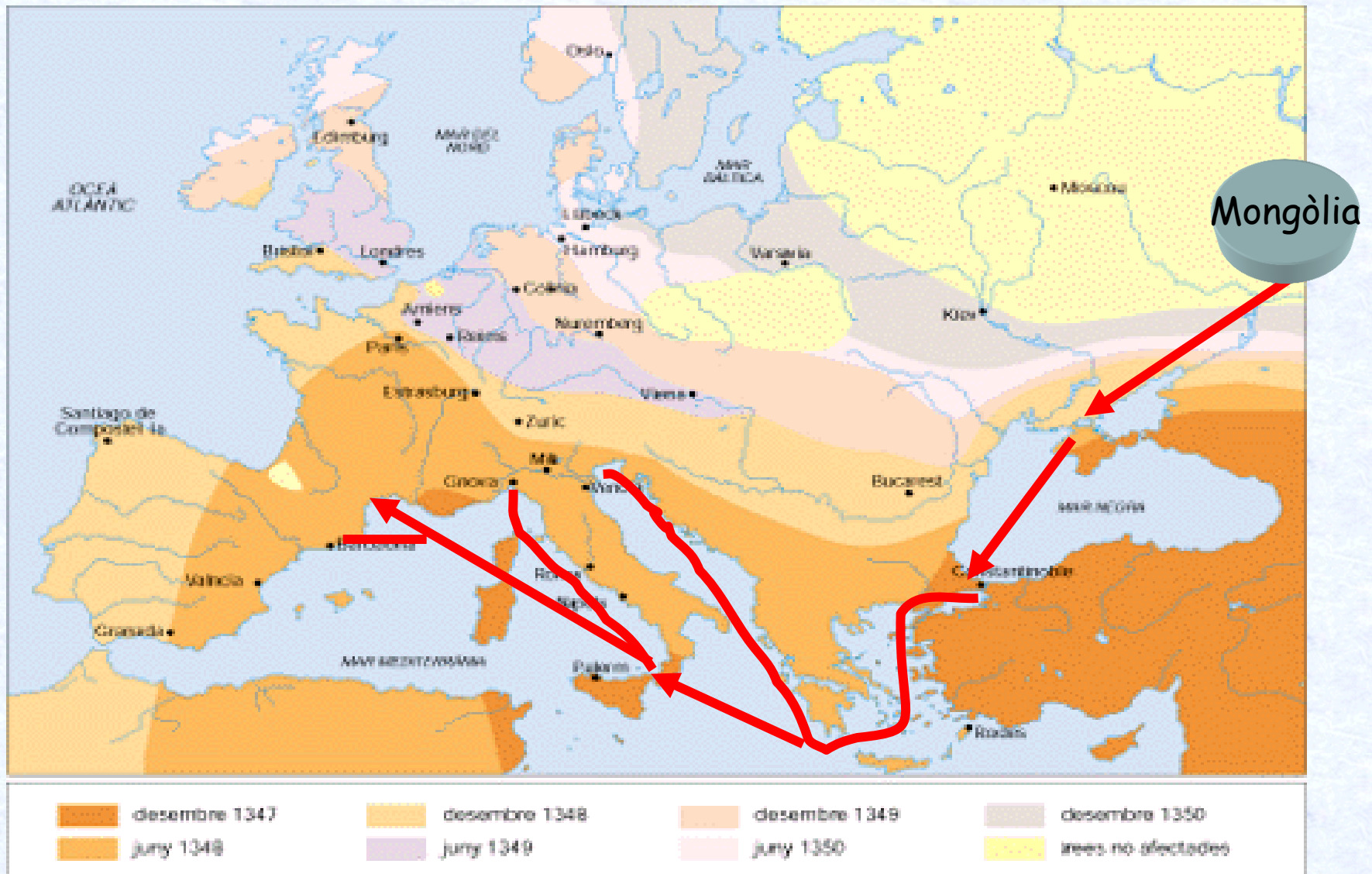
Les **revoltes** es van escampar per un gran nombre de **ciutats europees** i sovint anaven acompanyades d'assalts als barris jueus.

Procés d'expansió de la pesta

LA PESTA NEGRA

Expansió de la Pesta a l'Europa feudal s. XIV

Cy vult de la bataille a meauy chalons que la duchesse de

- L'epidèmia de pesta va ser efecte del creixement econòmic. Amb el desenvolupament del comerç europeu, els comerciants genovesos i venecians van anar a negociar fins els confins del mar Negra. És allà que van entrar en contacte amb mercaders d'Àsia. La pesta va arribar a Europa des d'Àsia en els paràsits de les rates i puces que abundaven en els vaixells que comerciaven amb aquelles exòtiques regions.

Conseqüències de la Pesta Negra:

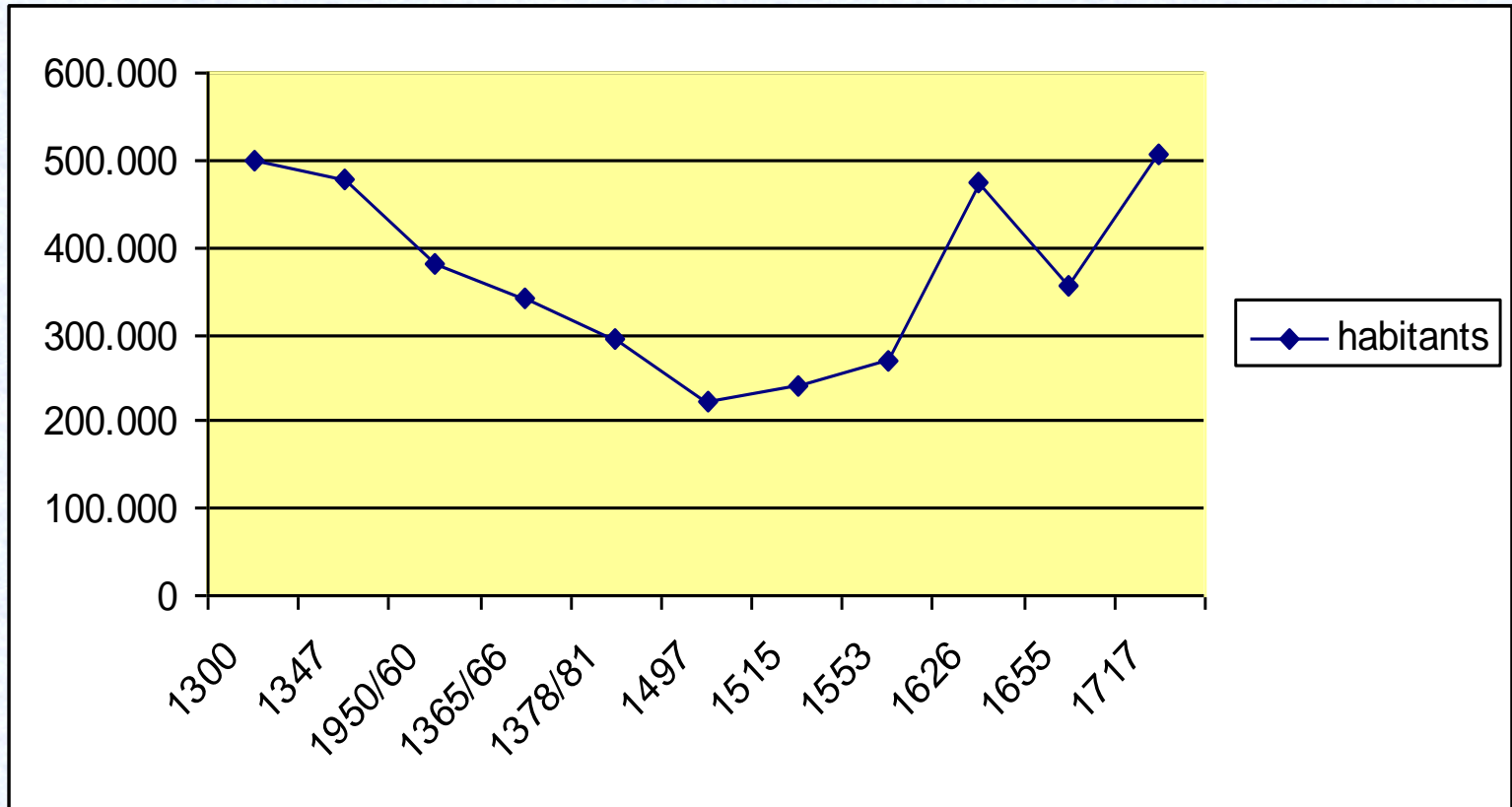
1. Descens fort i sobtat de la població
2. Augment de les exigències feudals
  - . exigir més obligacions i més tributs als seus pagesos per evitar que els seus ingressos disminuïssin
  - . aplicació dels "Mals usos" (a Catalunya)

La població catalana (Principat), de 1300 a 1717

<u>Anys</u>	<u>Focs</u>	<u>Habitants</u>	<u>Densitat</u>
1300	125.000	500.000	15'6
1347	119.205	476.820	14'9
1359/60	95.364	381.456	11'9
1365/66	85.046	340.184	10'5
1378/81	73.338	293.352	9'1
1497	56.089	224.356	7'0
1515	59.967	239.868	7'5
1553	67.327	269.308	8'4
1626	118.750	475.000	14'8
1655	89.250	357.000	11'1
1717	127.000	508.000	15'8

Font: NADAL, J. (1983) "La població" a Història de Catalunya. Vilassar de Mar. Oikos-Tau.

Gràfic evolució de la població catalana de 1300 a 1717

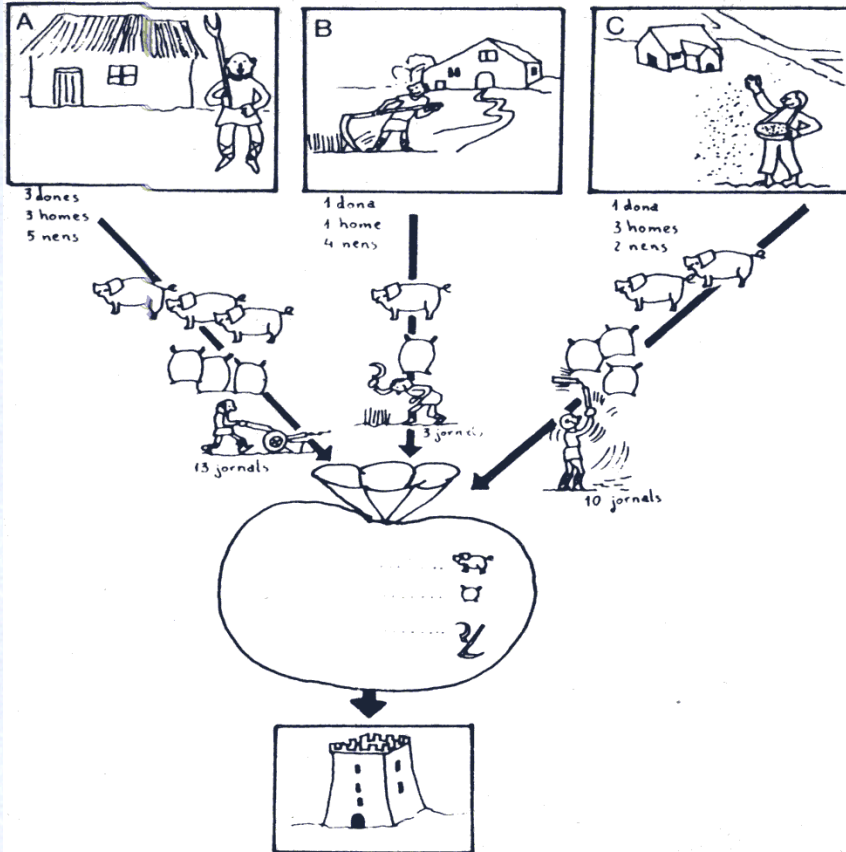
Augment de les exigències feudals

" El poblet no era el mateix de quan el va deixar. Semblava un cementiri. Pels carrers només es veien cadàvers i cap vivent. (...)

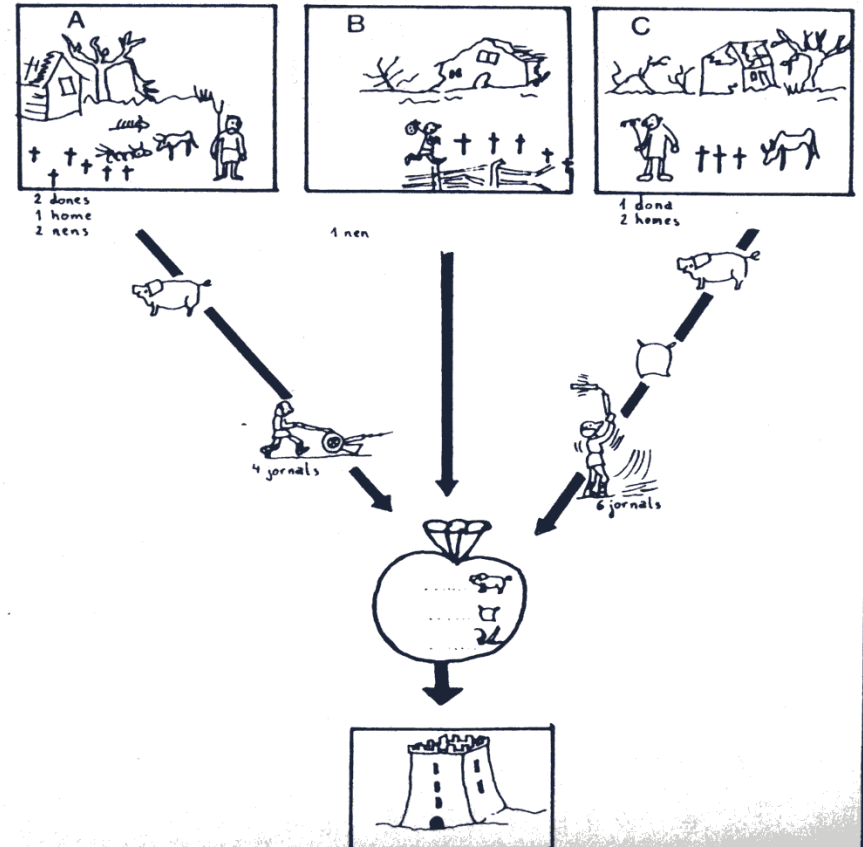
La pesta va passar com una ventada. Les terres s'havien despoblat, però entre els pocs que quedaven no hi havia pau. Els senyors acudien a la violència per evitar que els pagesos supervivents marxessin a les ciutats, on era fàcil de trobar feina menys pesada que la del camp. D'altra banda volien obtenir amb poca gent les mateixes rendes que obtenien amb molta abans de la pesta, i tot era exigir ous i gallines, porcs i xais, flassades, diners, serveis especials, la lluna i el sol i alguna cosa més. Els pagesos, és clar, estaven que bufaven. Ningú no estava content".

. Com van reaccionar els senyors davant la disminució de la població? Per què els va afectar?

ABANS DE LA PESTA

DESPRES DE LA PESTA

- Explica que representen els dibuixos.
- Quants camperols (homes i dones) treballaven a les tinences, abans i després de la pesta?
- Què ingressava el senyor dels seus pagesos, abans de la pesta? (fes el compte) Què ingressava després de l'epidèmia? (Fes el mateix)
- Què podia fer el senyor per a què les seves rendes no disminuïssin tant?
- Resumeix les conseqüències negatives que va tenir per als ingressos senyorials les malalties pestilentes.

Les obligacions que tenien els pagesos de Fals (Bages) respecte del seu senyor:

" El castell de Fals pertanyia als Cardona. En un document de l'any 1303 sabem que hi havia 52 pagesos amb un mas i 17 que tenien un tros de terra. Les obligacions que tenien aquests pagesos amb els seus senyors al llarg de l'any eren:

183 mesures de gra (ordi i civada)
82 ous per pasqua
59 gallines
20 gallines per censos de cases
8 gallines per guiatge
3 perdius
2 pollastres
39 feixos d'herba
35 feixos de pala
34 feixos de llenya a l'hivern
7 bots de vi
11 pernils per Quaresma
1 cuixa de vaca
41 bous i cavalls (cada quatre anys)
17 anyells
36 joves*
36 tragins*
32 fogasses*
13 sous i 3 dinars
Drets proporcionals a la collita variables anualment.

*Joves: llaurar la terra del senyor

*tragins: transportar productes del senyor

*fogasses: quantitat fixa de pa o pastissos

- Fes una classificació de les obligacions dels pagesos de Fals en tres grups : espècies, treball i moneda